

УДК 342.9

Світлана Рудниченко,

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті розкритий зміст адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України, під яким розуміють основу мету (завдання) призначення такого регулювання, перелік її частин, що описується за допомогою адміністративно-правових норм. До концептуальних складників змісту адміністративно-правового регулювання ДСА належать організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади, до основних складників змісту – забезпечення належних умов діяльності судової влади, контроль за станом діловодства в судах, підготовка бюджетного запиту, організація IT-забезпечення судової влади.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, Державна судова адміністрація України, діловодство, забезпечення, зміст, контроль.

Актуальність дослідження. У зв'язку з нестабільною ситуацією в Україні Український народ покладає особливо великі сподівання на судову владу. Громадяни розраховували, що судова влада буде максимально ефективно захищати їх від різних негативних чинників внутрішнього характеру. Але нерозв'язана проблема корупції, яка спричинила свавілля суб'єктів, наділених владою, розчарувала більшість українців – громадяни втратили довіру до судової системи.

Результати соціологічного опитування Центру Разумкова свідчать, що 65,5 відсотків опитаних негативно ставляться до наявної в Україні системи судоустрою, а загальний баланс довіри до судів склав мінус 72,7 відсотка [1, с. 59]. Статистика показує, що рівень довіри до суду в Україні становить менш ніж 28 відсотків.

Негативна статистика показує, що більшість українського народу не довіряє судовій владі. Українці задаються питанням: що необхідно для того, щоб судова гілка влади приймала тільки справедливі, гуманні та законні рішення, які б підтримувала переважна більшість громадян? На нашу думку, тут потрібні такі зміни: по-перше, судді мають бути незалежними від інших гілок влади і вільними від корупції; по-друге, судді мають бути високими професіоналами своєї справи та, по-третє, належно забезпечені усім необхідним для здійснення правосуддя та надання громадянам якісних адміністративних послуг у системі судової влади.

Щодо останньої вимоги варто зазначити, що основне навантаження щодо забезпечен-

ня судової влади лягає на плечі Державної судової адміністрації України (далі – ДСА), діяльність якої потребує розвитку і вдосконалення.

Огляд останніх досліджень. До теоретичних проблем змісту адміністративно-правового регулювання діяльності державної судової адміністрації України звертались у своїх працях учені Д. Андреева, А. Борко, В. Галуцько, Л. Князька, С. Короед, О. Мінюк С. Москаленко, В. Муцко, В. Олефір, С. Орехов, С. Петришин, С. Погребняк, В. Смородинський та ін. Проте безпосередньо предметом їх дослідження аналізована нами проблематика не була, вони свої зусилля зосереджували на більш загальних, спеціальних чи суміжних питаннях.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії адміністративного права чинного законодавства, думок із цієї проблематики вчених-юристів сформулювати зміст адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України.

Виклад основних положень. Згідно з академічним тлумачним словником української мови «зміст» – 1) те, про що говорить, розповідається де-небудь, те, що описується, зображується; 2) суть, внутрішня особливість чого-небудь; 3) розумна основа, мета, призначення чого-небудь; перелік розділів, частин, оповідань і т. ін. [2, с. 624].

У теорії права від правовим регулюванням суспільних відносин розуміють впо-

рядковану поведінку учасників суспільних відносин за допомогою юридичних норм. Об'єктом правового регулювання є поведінка людей та їх об'єднань у суспільстві, яка в силу своєї соціальної значимості регулюється нормами права (юридично значуща поведінка). Предметом правового регулювання є такі суспільні відносини, упорядкування яких можливе і водночас доречне саме за допомогою юридичних засобів [3, с. 134-136].

Теоретики адміністративного права вважають, що адміністративно-правове регулювання характеризує спеціально-юридичний механізм впливу адміністративного права на поведінку і діяльність його адресатів. Унаслідок адміністративно-правової регламентації формується юридична основа, визначаються зафіксованої в правових величчях орієнтири для організації діяльності учасників адміністративно-правових відносин на досягнення фактичних завдань адміністративного права [4, с. 317].

Вчені-адміністративісти у зміст адміністративно-правового регулювання різних сфер суспільного життя вкладають: Муцко В.Ф. – процес застосування державними органами влади спеціальних методів впливу на функціонування суспільних відносин з приводу та певною метою; [5, с. 12]. Минюк О. В. – особливу форму управлінської діяльності, здійснювану за допомогою специфічної системи нормативно закріплених методів та засобів уповноваженими органами державної влади та саморегульованими інституціями, владні повноваження яких спрямовані на реалізацію регулюючого впливу суспільних відносин [6, с. 11]; Андреева Д. Є. – впорядкований цілеспрямований вплив держави на суспільні відносини в галузі організації та функціонування молодіжної політики, що передбачає встановлення загальних правил і порядку здійснення певної політики [7, с. 12]; Князька Л. А. – засновану на адміністративно-правових нормах діяльність уповноважених державою суб'єктів публічного адміністрування з метою забезпечення прав громадян, що здійснюється адміністративними методами у визначених законодавством формах [8, с. 10]. Орехов С. М. – вплив адміністративно-правових засобів на діяльність, спрямовану на встановлення положень, норм та вимог для їх багаторазового використання з метою забезпечення упорядкованості у певній сфері виробництва та підвищення конкурентоспроможності продукції, робіт і послуг [10, с. 14].

Згідно із Законом України 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій та статус суддів» Державна судова адміністрація України є державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади

у межах повноважень, установлених законом. Державна судова адміністрація України підзвітна Вищій раді правосуддя у межах, визначених законом. При цьому правовий статус посадових осіб Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь визначається Законом України «Про державну службу» [14].

До основних повноважень ДСА належить таке: забезпечує належні умови діяльності судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та органів суддівського самоврядування; вивчає практику організації діяльності судів, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення; вивчає кадрові питання апарату судів, прогнозує потребу у спеціалістах, здійснює замовлення на підготовку відповідних спеціалістів; забезпечує необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату судів, створює систему підвищення кваліфікації; організовує роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву; контролює стан діловодства в судах; готує бюджетний запит; організовує комп'ютеризацію судів, забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи; забезпечує суди необхідними технічними засобами фіксування судового процесу в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на фінансування відповідних судів; забезпечує впровадження електронного суду; здійснює заходи щодо організації обміну електронними документами між судами та іншими державними органами і установами; забезпечує ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та Реєстру електронних адрес органів державної влади, їх посадових та службових осіб, забезпечує функціонування системи відеоконференц-зв'язку для участі осіб у засіданні суду в режимі відеоконференції; розробляє та затверджує за погодженням із Вищою радою правосуддя Типове положення про апарат суду; організовує діяльність служби судових розпорядників; контролює діяльність Служби судової охорони [14].

Аналізований Закон отримав подальший розвиток у Положенні «Про Державну судову адміністрацію України», затвердженому рішенням Ради суддів України від 22 жовтня 2010 року № 12. Зокрема, ДСА має право: одержувати від судів загальної юрисдикції, органів суддівського самоврядування, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, а також

громадян та їх об'єднань інформацію, документи, матеріали, необхідні для виконання покладених на неї завдань; залучати вчених, спеціалістів центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій усіх форм власності за погодженням з їх керівниками до розгляду питань, що належать до її компетенції; скасовувати в межах своїх повноважень акти територіальних управлінь у разі їх невідповідності актам законодавства та рішенням ДСА; утворювати за погодженням із керівниками центральних та місцевих органів виконавчої влади комісії, робочі та експертні групи, залучати в межах своїх повноважень спеціалістів та скликати в установленому порядку наради з питань, що належать до її компетенції [15].

Наприклад, Міністерство юстиції України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція України, Національна гвардія України неодноразово проводили спільні наради стосовно розподілу між ними обов'язків щодо підтримання громадського порядку та охорони приміщень судів на період до початку виконання в повному обсязі повноважень Служби судової охорони [16].

Усе вищевикладене дає можливість сформулювати такі висновки щодо змісту адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України:

– зміст адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України – це основа мета (завдання) призначення такого регулювання, перелік її частин, що описується за допомогою адміністративно-правових норм;

– адміністративно-правове регулювання діяльності Державної судової адміністрації України – це спеціально-юридичний механізм впливу посадових осіб центрального апарату та територіальних підрозділів ДСА на різноманітних суб'єктів адміністративного права;

– об'єктом адміністративно-правового регулювання ДСА є суспільні відносини, які виникають під час забезпечення судової влади усім необхідним для належного функціонування судової влади та врегулювання яких можливе і водночас доречно саме за допомогою адміністративно-правових норм;

– предметом адміністративно-правового регулювання є адміністративна діяльність ДСА щодо належного забезпечення правосуддя та надання в ній якісних адміністративних послуг за допомогою засобів адміністративного права;

– адміністративно-правове регулювання діяльності Державної судової адміністрації України – це процес застосування ДСА спеці-

ального адміністративного інструментарію – форм, методів та адміністративних процедур;

– метою адміністративно-правового регулювання ДСА є організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади, основними завданнями ДСА є: забезпечення належних умов діяльності судової влади; контроль за станом діловодства в судах; підготовка бюджетного запиту; організація ІТ-забезпечення судової влади.

Висновки

Отже, зміст адміністративно-правового регулювання діяльності Державної судової адміністрації України – це основа мета (завдання) призначення такого регулювання, перелік її частин, що описується за допомогою адміністративно-правових норм. До концептуальних складників змісту адміністративно-правового регулювання ДСА належить організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади, до основних складників змісту – забезпечення належних умов діяльності судової влади; контроль за станом діловодства в судах; підготовка бюджетного запиту; організація ІТ-забезпечення судової влади.

Список використаних джерел:

1. Конституційний процес в Україні: удосконалення засад правосуддя, прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу «Реформа конституційних засад судової влади, прав і свобод людини: поточний результат і очікувані перспективи» 22 червня 2016 р. – Київ: Центр Розумкова. – 66 с.
2. Словник української мови : в 11-ти т. – К., 1972. – Т. 3. – 748 с.
3. Петришин С. В. Теорія держави і права : підручник / Петришин С. В., Погребняк С. П., Смодинський В. С. [та ін.]. – Х.: Право, 2015. – 368 с.
4. Галунько В. В. Адміністративне право України : підручник : у 2-х т. / Галунько В. В., Олефір В. І., Корсєд С. О. [та ін.]. – Херсон: ХМД, 2013. – Т. 1. – 396 с.
5. Муцко В. Ф. Адміністративно-правове регулювання безпеки дорожнього руху в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В. Ф. Муцко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2011. – 18 с.
6. Минюк О. Ю. Адміністративно-правове регулювання біржової діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. Ю. Минюк ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2010. – 20 с.
7. Андрєєва Д. Є. Адміністративно-правове регулювання в галузі молодіжної політики в Україні: організаційно-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Д. Є. Андрєєва ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2009. – 18 с.

8. Князька Л. А. Адміністративно-правове регулювання в галузі соціального захисту населення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Л. А. Князька ; Акад. упр. М-ва внутр. справ. – К., 2010. – 20 с.

9. Орехов С. М. Адміністративно-правове регулювання в галузі стандартизації, якості продукції, метрології і сертифікації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С. М. Орехов ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – К., 2011. – 20 с.

10. Красноборов О. В. Адміністративно-правові засади діяльності Державної судової адміністрації України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. В. Красноборов ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 19 с.

11. Москаленко С. І. Адміністративно-правове регулювання в сфері екологічної безпеки : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне

право» / С. І. Москаленко ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 20 с.

12. Борко А. Л. Організаційно-правове забезпечення діяльності адміністративних судів України : автореф. дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Андрій Леонідович Борко ; Державний науково-дослідний ін-т МВС України. – К., 2009. – 20 с.

13. Борко А. Л. Адміністративно-правове регулювання статусу і повноважень Державної судової адміністрації України. Форми права / А. Л. Борко. – 2013. – № 3. – С. 56–59.

14. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

15. Положення «Про Державну судову адміністрацію України» : затверджено рішенням Ради суддів України від 22.10.2010 № 12 // Судова влада України. – 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://od.court.gov.ua/tu16/norm/pol0/pol2/>

16. Належна охорона судів – обов'язок держави // Судова влада України. – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://court.gov.ua/303952/>

В статье раскрыто содержание административно-правового регулирования деятельности Государственной судебной администрации Украины, под которым понимают основную цель (задачу) назначения такого регулирования, перечень ее частей, что описывается с помощью административно-правовых норм. К концептуальным составляющим содержания административно-правового регулирования ГСА относятся организационное и финансовое обеспечение деятельности органов судебной власти, к основным составляющим содержания – обеспечение надлежащих условий деятельности судебной власти, контроль за состоянием делопроизводства в судах, подготовка бюджетного запроса, организация IT-обеспечения судебной власти.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, Государственная судебная администрация Украины, делопроизводство, обеспечение, содержание, контроль.

The article revealed the contents of the administrative and legal regulation of the State Judicial Administration of Ukraine. This is the basis, purpose, objectives, purpose of this regulation, for its part, described by means of administrative law. Conceptual components of the content of administrative and legal regulations are organizational and financial support of the judiciary. The main components of the content is to provide appropriate conditions of judicial power, monitoring of case management in courts, preparation of budget requests, providing IT software.

Key words: administrative and legal regulation, content, control, paperwork providing, State Judicial Administration of Ukraine.